

DELIMITAREA INFRAȚIUNII DE CREARE SAU CONDUCERE A UNEI ORGANIZAȚII CRIMINALE DE ALTE INFRAȚIUNI ÎNRUDITE

Andrei CAZACICOV,
doctor în drept

Cristina STARȘOVA,
doctorandă

DISTINCTION BETWEEN THE CRIME OF CREATING OR LEADING A CRIMINAL ORGANIZATION AND RELATED OFFENCES

Andrei CAZACICOV,
PhD

Cristina STARȘOVA,
PhD student

Prezentul studiu este dedicat analizei delimitative a infracțiunii de creare sau conducere a unei organizații criminale (art. 284 CP) de infracțiunile de banditism (art. 283 CP), organizarea unei formațiuni paramilitare ilegale (art. 282 CP), dezordini în masă (art. 285 CP), acțiuni care dezorganizează activitatea penitenciarelor (art. 286), dar și alte forme de organizare criminală (grup criminal organizat, organizație teroristă, grup terorist). Evidențierea diferențelor permite de a înțelege mai clar esența infracțiunii de creare sau conducere a unei organizații criminale, dar și relevă regulile de calificare în cazul concursului/coliziunii normelor de drept.

Cuvinte-cheie: grup criminal, grup criminal organizat, organizație criminală, formațiune paramilitară, grup terorist, organizație teroristă.

This study is dedicated to the analysis of the distinctions between the crime of creating or leading a criminal organization (Article 284 CC) and the offences of banditry (Article 283 CC), organizing an illegal paramilitary formation (Article 282 CC), mass disturbances (Article 285 CC), actions that disrupt the activity of penitentiaries (Article 286 CC), as well as other forms of criminal organization (organized criminal group, terrorist organization, terrorist group). Highlighting these differences enables a more effective understanding of the essence of the crime of creating or leading a criminal organization. It elucidates the rules for legal qualification in cases of concurrence or conflict of legal norms.

Keywords: criminal group, organized criminal group, criminal organization, paramilitary formation, terrorist group, terrorist organization.

1. INTRODUCERE

În literatura de specialitate persistă disensiuni privind criteriile concrete de delimitare a organizației criminale de grupurile criminale organizate [7, p. 520], bandele armate [5, p. 549; 26, p. 691], de formațiunile paramilitare ilegale [12, p. 45], de grupurile sau organizațiile teroriste [11, p. 67-68], de activitatea în participație a mercenarilor [6, p. 101], la care se adaugă și deosebirile dintre activitatea de creare sau conducere a organizației criminale cu acțiunile care dezorganizează activitatea penitenciarelor, rebeliunea armată, dezordinile în masă etc.

Aplicarea efectivă a normei materiale ce reglementează infracțiunea de creare sau conducere a unei organizații criminale specificată în art. 284 CP prezumă și efectuarea unui studiu comparat cu alte infracțiuni ale căror

1. INTRODUCTION

In the specialized literature, disagreements persist regarding the specific criteria for distinguishing a criminal organization from organized criminal groups [7, p. 520], armed gangs [5, p. 549; 26, p. 691], illegal paramilitary formations [12, p. 45], terrorist groups or organizations [11, p. 67-68], and the activities of mercenary participants [6, p. 101]. Additionally, differences are noted between the activities of creating or leading a criminal organization and actions such as disrupting penitentiary operations, armed rebellion, mass disturbances, and others.

The effective application of the substantive rule regulating the crime of creating or leading a criminal organization, as specified in Article 284 of the Penal Code, also presumes

componențe sunt asemănătoare.

În ceea ce urmează ne propunem să analizăm principalele diferențe, nu și asemănări, atât din punct de vedere conceptual al formei de manifestare a criminalității organizate, cât și din punct de vedere al componenței juridico-penale ale infracțiunilor înrudite creării sau conducerii unei organizații criminale.

2. METODELE ȘI MATERIALELE APLICATE

În prezentul studiu au fost folosite pe larg metoda analizei, sintezei, logicii, interpretării literare, dar și metoda comparativă. Materialele utilizate se rezumă la actele normative relevante, publicațiile științifice din domeniu, dar și la materialele cauzelor penale concrete.

3. REZULTATE ȘI DISCUȚII

Grupul criminal organizat

Activitatea grupului criminal organizat este penalmente sancționabilă din trei puncte de vedere:

1. în calitate de componență de infracțiune de bază, prevăzută la art. 284, alin. (2) CP;
2. drept componență calificată de infracțiune în peste 45 de articole ale părții speciale a Codului penal, care conțin circumstanța agravantă „de un grup criminal organizat”;
3. după caz, ca pregătire de săvârșire a infracțiunilor concrete (art. 26 CP), drept infracțiuni consumate care nu implică circumstanța agravantă „de un grup criminal organizat”, drept infracțiuni consumate reținând circumstanța agravantă „de două sau mai multe persoane”.

Diferența dintre infracțiunea de creare sau conducere a unei organizații criminale (art. 284, alin. (1) CP) de infracțiunea de creare sau conducere a unei organizații criminale sau a unui grup criminal organizat cu scopul de a comite una sau mai multe infracțiuni cu caracter terorist (art. 284, alin. (2) CP), constă în scopul infracțional, care la art. 284, alin. (2) CP este un semn special și obligatoriu al laturii subiective, fără de care nu poate avea loc întregirea componenței de infracțiune. Totodată, art. 284, alin. (1) CP nu incriminează fapta de creare sau conducere a unui grup criminal organizat, ceea ce contreză radical cu dispoziția art. 284, alin. (2) CP.

Discrepanța dintre componentele calificate de infracțiuni care conțin circumstanța

carrying out a comparative study with other offences that have similar constitutive elements.

In the following, we propose to analyze the main differences, rather than similarities, both from the conceptual perspective of the manifestation of organized crime and from the perspective of the criminal-law elements of offences related to the crime of creating or leading a criminal organization.

2. METHODS AND MATERIALS APPLIED

This study extensively employs methods such as analysis, synthesis, logic, literary interpretation, and the comparative method. The materials used include relevant normative acts, scientific publications in the field, and materials from concrete criminal cases.

3. RESULTS AND DISCUSSION

Organized Criminal Group

The activity of an organized criminal group is punishable from three legal perspectives:

1. As the basic crime component, provided in Article 284, paragraph (2) of the Penal Code;
2. As the qualified crime component in over 45 articles of the special part of the Penal Code, which include the aggravating circumstance “by an organized criminal group”;
3. Depending on the case, as preparation for the commission of specific crimes (Article 26 of the Penal Code), as completed offences that do not involve the aggravating circumstance “by an organized criminal group,” or as completed offences with the aggravating circumstance “by two or more persons.”

The difference between the crime of creating or leading a criminal organization (Article 284, paragraph (1) of the Penal Code) and the crime of creating or leading a criminal organization or an organized criminal group with the aim of committing one or more terrorist offences (Article 284, paragraph (2) of the Penal Code) lies in the criminal purpose. In Article 284, paragraph (2) of the Penal Code, the criminal intent is a special and mandatory element of the subjective side, without which the offence cannot be completed. At the same time, Article 284, paragraph (1) of the Penal Code does not criminalize the act of creating or leading an organized criminal group, which fundamentally contrasts with the provision in Article

aggravantă „de o organizație criminală” (spre exemplu, art. 189, alin., (3), lit. a) CP – șantajul săvârșit de un grup criminal sau de o organizație criminală) și infracțiunea de creare sau conducere a unei organizații criminale se desprinde din:

a) **Forma participăției penale.** Astfel, la art. 284 CP la răspundere se atrage strict organizatorul sau conducătorul organizației criminale, situație în care la infracțiunile ce stipulează circumstanța agravantă „de un grup criminal organizat sau o organizație criminală” se prevede o agravare a răspunderii penale anume a participanților (membrilor) organizației criminale. Ultimii, la rândul lor, nu pot fi atrași la răspundere penală potrivit art. 284 CP.

b) **Periculozitatea faptei.** Așadar, crearea sau conducerea unei organizații criminale este o infracțiune de pericol și nu presupune, în calitate de premisă sau condiție, comiterea vreunei infracțiuni propriu-zise.

c) **Forma de realizare a fapte prejudiciabile.** Or, art. 284 CP incriminează crearea sau conducerea unei entități criminale organizate, iar infracțiunile care rețin în calitate de circumstanță de agravare a răspunderii penale săvârșirea faptei de „o organizație criminală” instituie un spectru larg de acțiuni/ inacțiuni prejudiciabile care implică organizația criminală, dar exceptează crearea sau conducerea acesteia.

Banditismul (art. 283 CP)

După cum se reține în doctrina penală, crearea sau conducerea unei organizații criminale se deosebește de banditism prin următoarele: a) lipsa atacului, adică lipsa scopului de a ataca întreprinderi, organizații, grupuri de persoane sau persoane aparte etc., b) membrii organizației criminale nu sunt înarmați; chiar dacă dispun de arme, nu le au în scopul de a săvârși atacuri asupra persoanelor juridice sau fizice [5, p. 549-550] și c) banditismul include atât organizarea bandelor armate, cât și atacurile săvârșite de ele, adică toate infracțiunile comise prin aceste atacuri (jafuri, tâlhării etc.), pe când infracțiunea de la art. 284 CP cuprinde doar activitatea de creare sau conducere, respectiv, orice infracțiune comisă de organizația criminală este în afara componenței infracțiunii analizate [3, p. 413].

O deosebire în plus dintre art. 283 și art. 284 CP rezidă în răspunderea penală pentru

284, paragraph (2) of the Penal Code.

The discrepancy between the qualified crime components that include the aggravating circumstance “by a criminal organization” (for example, Article 189, paragraph (3), letter a) of the Penal Code – blackmail committed by a criminal group or a criminal organization) and the crime of creating or leading a criminal organization comes off:

a) **The form of criminal participation.**

Thus, under Article 284 of the Penal Code, only the organizer or leader of the criminal organization is strictly held responsible. In contrast, for crimes that include the aggravating circumstance “by an organized criminal group or a criminal organization,” the criminal liability is aggravated specifically for the participants (members) of the criminal organization. The latter, in turn, cannot be held criminally liable under Article 284 of the Penal Code.

b) **The danger of the act.** Therefore, the creation or leading of a criminal organization is a crime of danger and does not require, as a premise or condition, the commission of any specific offence.

c) **The manner of committing harmful acts.** Article 284 of the Penal Code criminalizes the creation or leading of an organized criminal entity, whereas crimes that include the aggravating circumstance of “by a criminal organization” establish a broad spectrum of harmful actions/ inactions involving the criminal organization, but exclude the creation or leadership of the organization itself.

Banditry (Article 283 of the Penal Code)

As noted in criminal law doctrine, the creating or leading of a criminal organization differs from banditry in the following ways: a) The absence of an attack, meaning there is no intent to attack businesses, organizations, groups of people, or individuals, etc.; b) Members of the criminal organization are not armed; even if they have weapons, they do not possess them to launch attacks against juridical or physical persons [5, p. 549-550]; c) Banditry includes both the organization of armed gangs and the attacks committed by them, meaning all offences committed through these attacks (robberies, thefts, etc.), whereas the crime in article 284 of the Penal Code only encompasses the act of creating or leading a criminal organ-

participarea la bandele armate sau la atacurile săvârșite de ele și, dimpotrivă, lipsa vreunei răspunderi penale pentru participarea la organizația criminală sau la activitatea acesteia [23, p. 138]. Doar recent a fost incriminată activitatea de aderare la una dintre organizațiile criminale sau grupurile criminale organizate prevăzute la art. 284 CP [15], care trebuie, totuși, deosebită de activitatea de participare la asemenea forme de criminalitate organizată și/sau la activitatea acestora.

Așadar, dintr-o altă perspectivă, este posibilă crearea organizației criminale (grupului criminal organizat ca parte componentă a organizației criminale) pentru comiterea infracțiunilor ce intră în scopul infracțiunii de banditism (spre exemplu, comiterea tâlhăriilor, omorurilor etc.), iar lipsa semnului de înarmare în cadrul dispoziției art. 284 CP nu exclude dotarea membrilor organizației criminale cu arme [26, p. 685].

Din punct de vedere al obiectului infracțiunii, banditismul diferă de crearea sau conducerea unei organizații criminale prin prezența obiectului juridic special secundar și a obiectului material al infracțiunii.

Obiectul juridic special secundar al infracțiunii de banditism, în accepțiunea emanată de autorii Brînză S. și Stati V., „îl formează relațiile sociale cu privire la una din următoarele valori sociale: integritatea corporală, sănătatea sau libertatea psihică (morală) a persoanei; substanța, integritatea sau potențialul de utilizare a bunurilor ori posesia asupra acestora; activitatea normală a persoanei juridice” [7, p. 509].

De asemenea, art. 283 CP prevede în calitate de obiect material corpul persoanei sau bunurile mobile sau imobile. Infracțiunea de creare sau conducere a unei organizații criminale nu dispune de un obiect material concret.

În accepțiunea autorilor S. Brînză și V. Stati, „[p]rin «bandă armată» se înțelege grupul armat, constituit din două sau mai multe persoane, având un caracter stabil, care a fost organizat în scopul atacării persoanelor juridice sau fizice” [4, p. 511].

Trecând noțiunea de „bandă armată” prin prisma noțiunii de „grup criminal organizat”, iese în evidență un coraport vădit dintre aceste două noțiuni, ceea ce ne permite să concluzionăm că banda armată este o varietate a grupului criminal organizat, cu un scop specific

ization. Therefore, any offence committed by the criminal organization is outside the scope of the analyzed offence [3, p. 413].

An additional difference between articles 283 and 284 of the Penal Code lies in the criminal liability for participating in armed gangs or their attacks, as opposed to the lack of any criminal liability for participation in a criminal organization or its activities [23, p. 138]. Only recently has the act of joining one of the criminal organizations or organized criminal groups specified in Article 284 of the Penal Code been criminalized [15], which must still be distinguished from the act of participating in such forms of organized crime and/or their activities.

Thus, from another perspective, it is possible to create a criminal organization (or an organized criminal group as a component of the criminal organization) for the commission of crimes that fall within the scope of the crime of banditry (*e.g.* committing robberies, murders, etc.). Moreover, the absence of the element of being armed within the provision of Article 284 of the Penal Code does not exclude the possibility of criminal organization members being equipped with weapons [26, p. 685].

From the perspective of the object of the crime, banditry differs from the creating or leading of a criminal organization through the presence of a secondary special legal object and a material object of the crime.

The secondary special legal object of the crime of banditry, as defined by authors Brînză S. and Stati V., “consists of social relations concerning one of the following social values: body integrity, health, or psychological (moral) freedom of the person; the substance, integrity, or usability of goods, or possession thereof; and the normal activity of the legal entity” [7, p. 509].

Additionally, Article 283 of the Penal Code stipulates that a material object is the body of a person or movable or immovable property. The crime of creating or leading a criminal organization does not involve a specific material object.

According to authors S. Brînză and V. Stati, “[b]y ‘armed gang’ is meant an armed group, composed of two or more persons, having a stable character, which was organized to attack legal or natural persons” [4, p. 511].

Analyzing the notion of “armed gang”

și cu disponibilitate de armă/ arme.

La o altă diferență esențială dintre forma de participare penală „banda armată” și cea de „organizație criminală” se atribuie numărul minim de persoane ce constituie grupul. Or, în cadrul unei bande armate numărul minim de persoane este 2, iar în cazul organizației criminale *ipso jure* – de 4.

Totuși, acest semn al entităților criminale organizate este unul facultativ, or, în practica judiciară s-a reținut constituirea bandelor armate chiar și din 22 de membri [21, p. 48].

În definitiv, infracțiunea de banditism, datorită specificului laturii subiective, prevede în calitate de scop – atacarea persoanelor juridice sau fizice. Cu toate că infracțiunea de creare sau conducere a unei organizații criminale, după cum s-a menționat anterior, poate prelua scopul specific banditismului, viceversa, sub aspectul variantei-tip a infracțiunii de la art. 284, alin. (2) CP, nu este posibil. Or, scopul bandeii armate nu poate fi orientat spre comiterea uneia sau a mai multor infracțiuni cu caracter terorist.

Organizarea unei formațiuni paramilitare ilegale sau participarea la ea (art. 282 CP)

Practica judiciară existentă, inclusiv cea mondială, se ciocnește cu probleme complexe, uneori irezolvabile, în ceea ce privește calificarea corectă a acțiunilor militanților [25, p. 119], fapt ce justifică întru totul necesitatea delimitării formațiunii paramilitare ilegale de grupul criminal organizat și organizația criminală.

Prin „formațiune paramilitară ilegală” urmează de înțeles o reuniune de persoane într-un grup stabil, cu structură organizatorică de tip militar, cu un caracter armat pronunțat, cu un efectiv suficient pentru desfășurarea operațiunilor de tip militar, activitatea căruia nu este reglementată de legislația Republicii Moldova [12, p. 48].

În ceea ce privește diferența formațiunii paramilitare ilegale de organizația criminală, prin prisma definirii de concepte, se observă că prima formă de participare are o structură de tip militar și este aptă să desfășoare operațiune de luptă, de tip militar. Însă, aceste caracteristici nu sunt incompatibile și nu se exclud la caracterizarea unui grup criminal organizat sau a unei organizații criminale. Totuși, la realizarea operațiunii de tip militar nu ar fi capabile bandele sau grupurile armate de orice

through the lens of the concept of “organized criminal group” highlights a clear correlation between these two notions. This allows us to conclude that an armed gang is a variety of an organized criminal group, with a specific purpose and the availability of weapons.

Another essential difference between the form of criminal participation as an “armed gang” and that of a “criminal organization” lies in the minimum number of persons constituting the group. In the case of an armed gang, the minimum number of persons is 2, whereas, for a criminal organization, it is *ipso jure* – 4.

However, this feature of organized criminal entities is optional, as judicial practice has recorded the formation of armed gangs with 22 members [21, p. 48].

Ultimately, the crime of banditry, due to the specificity of its subjective side, includes as its purpose the attack on juridical or physical persons. Although the crime of creating or leading a criminal organization, as mentioned earlier, can adopt the specific purpose of banditry, the reverse, in terms of the standard version of the offence under Article 284, paragraph (2) of the Penal Code, is not possible. The purpose of an armed gang cannot be directed toward committing one or more offences of a terrorist nature.

Organizing an illegal paramilitary formation or participating in it (Article 282 of the Penal Code)

The existing judicial practice, including global practices, faces complex and sometimes irresolvable issues regarding the correct qualification of the actions of militants [25, p. 119], which fully justifies the need to distinguish between illegal paramilitary formations, organized criminal groups, and criminal organizations.

By “illegal paramilitary formation” it should be understood a gathering of individuals in a stable group, with a military-type organizational structure, having a pronounced armed character, with a sufficient number of members to carry out military-type operations, and whose activity is not regulated by the legislation of the Republic of Moldova [12, p. 48].

Regarding the difference between an illegal paramilitary formation and a criminal organization, from the perspective of concept definition, it is observed that the former has a

natură [22, p. 28].

În continuare, prima diferență de bază dintre formațiunea paramilitară, grupul criminal organizat și organizația criminală ar consta în scopul în care s-au reunit persoanele: formațiunea paramilitară nu are reliefat un scop concret; grupul criminal organizat are drept scop comiterea unei sau a mai multor infracțiuni; organizația criminală se creează în vederea influențării activității economice și de altă natură a persoanelor fizice și juridice sau controlului acesteia în alte forme în vederea obținerii de avantaje și realizării de interese economice, financiare sau politice.

Cea de-a doua diferență constă în numărul participanților înscriși în componența grupului: într-un grup criminal organizat sunt cel puțin două persoane; organizația criminală, fiind o reuniune de grupuri criminale organizate (minim două), conține astfel cel puțin patru persoane; componența cantitativă a formațiunii paramilitare nu este stabilită de legislația în vigoare. Numărul membrilor unei formațiuni paramilitare trebuie să corespundă cu cel puțin cea mai mică unitate militară – grup militar (8-15 persoane) [25, p. 122].

A treia distincție de bază dintre aceste tipuri de organizare a activității infracționale ar consta în caracterul armat al grupărilor, astfel încât grupul criminal organizat, precum și reuniunea acestora într-o organizație criminală nu invocă drept semn obligatoriu prezența armelor la membrii grupării; pentru ca un grup de persoane să capete statut de formațiune paramilitară, acesta obligatoriu trebuie să despună de un caracter armat.

Totuși, pentru existența unei formațiuni paramilitare nu este suficient ca un membru al acesteia să posede o armă, de care restul membrilor formațiunii să fie conștienți (caz în care s-ar crea confuzie cu semnul similar ce caracterizează o bandă armată). Caracterul armat este un semn inerent al întregii formațiuni paramilitare. Acesta din urmă presupune situația în care cel puțin câțiva din membrii formațiunii să fie înarmați și care, cu ajutorul celorlalți participanți, să fie în stare să desfășoare o operațiune de luptă (de tip militar), dar nu un simplu atac asupra persoanei fizice sau juridice [24, p. 111].

A patra și ultima diferență conceptuală dintre formele de participare supuse compa-

military-type structure and is capable of carrying out a military-type operation. However, these characteristics are not incompatible and do not exclude the possibility of characterizing an organized criminal group or a criminal organization. Still, armed gangs or groups of any kind would not be capable of carrying out a military-type operation [22, p. 28].

The primary difference between a paramilitary formation, an organized criminal group, and a criminal organization lies in the purpose for which individuals have gathered: the paramilitary formation does not have a specific, highlighted purpose; the organized criminal group aims to commit one or more offences; and the criminal organization is created to influence the economic and other activities of juridical or physical persons, or control them in other forms, to obtain advantages and achieve economic, financial, or political interests.

The second difference lies in the number of participants in the group: an organized criminal group consists of at least two persons; a criminal organization, being a gathering of organized criminal groups (at least two), thus contains at least four persons; the quantitative composition of a paramilitary formation is not established by the current legislation. The number of members of a paramilitary formation must correspond to at least the smallest military unit - a military group [25, p. 122] (8-15 persons).

The third fundamental distinction between these types of criminal activity organizations lies in the armed nature of the groups. Thus, an organized criminal group, as well as the gathering of these groups into a criminal organization, does not require the presence of weapons (or arms) among the members of the group as a mandatory feature; for a group of individuals to be classified as a paramilitary formation, it must necessarily have an armed character.

However, for the existence of a paramilitary formation, it is not sufficient for one member of the formation to possess a weapon, of which the other members are aware (as this could create confusion with the similar characteristic of an armed gang). The armed nature is an inherent feature of the entire paramilitary formation. This means that at least some mem-

rării se desprinde din gradul de stabilitate al grupului format:

- grupul criminal organizat, deși tot este o reuniune stabilă de persoane, ca și în cazul bandei armate, totuși diferă printr-un grad sporit de stabilitate, dat fiind faptul că s-a organizat în prealabil, adică până la comiterea infracțiunii (infracțiunilor);

- formațiunea paramilitară, după gradul de stabilitate, se apropie cel mai mult de cel al bandei armate (organizarea prealabilă și coeziunea între membrii grupului nu este indispensabilă pentru existența formațiunii paramilitare);

- organizația criminală, fiind privită prin prisma caracterului stabil, prezintă cel mai înalt grad posibil, care la rândul său se datorează consolidării și gradului înalt de organizare. Coeziunea între grupurile criminale și membrii acestora, ca parte integrantă a organizației criminale, presupune: solidaritate social-psihologică, ierarhizare pronunțată, interdependența între membrii organizației și structurile sale etc.

În ceea ce vizează componența de infracțiune, organizarea unei formațiuni paramilitare ilegale sau participarea la ea se delimitează de crearea sau conducerea unei organizații criminale prin obiectul juridic special, prin modalitățile faptice de realizare a organizării și conducerii formațiunii paramilitare ilegale, printr-o modalitate normativă adițională de exteriorizare a laturii obiective și prin modalitatea specială de liberare de răspundere penală.

Așadar, obiectul juridic special al faptei incriminate de art. 282 CP îl formează relațiile sociale cu privire la neadmiterea organizării, conducerii sau participării la o formațiune paramilitară neprevăzută de legislația Republicii Moldova [7, p. 504], pe când fapta infracțională statuată la art. 284 CP atentează la relațiile sociale cu privire la securitatea publică.

După cum lesne se observă, modalitățile normative de creare/ organizare și conducere a grupurilor ilegale specificate la art. 284 și 282 CP sunt identice, însă modalitățile faptice de realizare a lor comportă un colorit specific.

Ceea ce iese în evidență la suprapunerea art. 282 și art. 284 CP este faptul incriminării, pe de o parte, a activității de participare la o formațiune paramilitară ilegală și, pe de altă parte, a activității de aderare la una dintre organizațiile criminale sau grupurile criminale

members of the formation must be armed, and with the assistance of the other participants, they must be capable of carrying out a combat operation (military-type), not just a simple attack on a juridical or physical person [24, p. 111].

The fourth and final conceptual difference between the forms of participation being compared arises from the degree of stability of the formed group:

- The organized criminal group, although it is also a stable gathering of people like an armed gang, differs by a higher degree of stability, given that it has been organized in advance, *i.e.* before the commission of the crime(s);

- The paramilitary formation, in terms of stability, is closest to that of an armed gang (preliminary organization and cohesion among group members are not indispensable for the existence of the paramilitary formation);

- The criminal organization, when viewed in terms of its stability, presents the highest possible degree, which is due to its consolidation and high level of organization. The cohesion between the criminal groups and their members, as an integral part of the criminal organization, involves social-psychological solidarity, pronounced hierarchy, interdependence between the members of the organization and its structures, etc.

In terms of the criminal composition, the organization of an illegal paramilitary formation or participation in it is distinguished from the creating or leading of a criminal organization by the special legal object, the factual methods of organizing and leading the illegal paramilitary formation, by an additional normative way of manifesting the objective side, and by the special manner of exemption from criminal liability.

Thus, the special legal object of the act incriminated by Article 282 of the Penal Code consists of social relations regarding the inadmissibility of organizing, leading, or participating in a paramilitary formation not provided for by the legislation of the Republic of Moldova [7, p. 504], while the criminal act established in Article 284 of the Penal Code targets social relations regarding public security.

As can be easily observed, the normative methods of creating/ organizing and leading illegal groups specified in Articles 284 and 282

organizate, prevăzute de art. 284 CP.

Participarea în calitate de membru al formațiunii paramilitare poate fi determinată de primirea în calitate de membru a formațiunii și îndeplinirea unor funcții corespunzătoare locului pe care-l deține persoana sau de îndeplinirea unor misiuni, ordine cu caracter ordinar [2, p. 187].

Persoanele care au organizat sau conduc formațiunea paramilitară ilegală răspund penal pentru infracțiunile comise de către un membru al formațiunii în măsura în care au cunoscut și au participat la comiterea infracțiunii respective [2, p. 187]. Dintr-o altă perspectivă, organizatorul și conducătorul organizației criminale poartă răspundere necondiționată pentru toate infracțiunile săvârșite de această organizație.

In fine, vârsta de atragere la răspundere penală, ca semn obligatoriu al subiectului infracțiunii de organizarea unei formațiuni paramilitare ilegale sau participarea la ea, este stabilită la limita minimă de 16 ani, iar în ceea ce privește subiectul infracțiunii de creare sau conducere a unei organizații criminale – plafonul minim de atragere la răspundere penală este de 14 ani.

Dezordini în masă (art. 285 CP)

În esență, dezordinile în masă reprezintă „acțiunile unor mase de oameni, folosite de persoanele interesate ca instrument *sui generis* de atingere a scopurilor lor, luând în considerație psihologia mulțimii și canalizând conduita stihnică a acesteia în direcția dorită” [7, p. 523].

În comentariul Codului penal, dezordinile în masă se atribuie la „o modalitate a activității extremiste – bazate pe idei, doctrine, curente unilaterale extreme – a unor persoane care urmăresc să-și impună programul prin măsuri violente sau radicale” [10, p. 628].

La acest capitol menționăm că dezordinile în masă pot constitui obiectul activității unei organizații extremiste, care, conform art. 1, lit. d) al *Legii privind contracararea activității extremiste* reprezintă o: „asociație obștească sau religioasă, mijloc de informare în masă ori o altă organizație referitor la care, în temeiurile prevăzute de prezenta lege, instanța de judecată a pronunțat o hotărâre definitivă privind încetarea sau suspendarea activității în legătură cu desfășurarea activității extremiste” [17].

Reieșind din faptul că anume prima vari-

of the Penal Code are identical, but the factual methods of their realization involve a specific coloring.

What stands out in the overlap between Articles 282 and 284 of the Penal Code is the criminalization, on the one hand, of the activity of participating in an illegal paramilitary formation and, on the other hand, of the activity of joining one of the criminal organizations or organized criminal groups provided by Article 284 of the Penal Code.

Participation as a member of the paramilitary formation can be determined by being admitted as a member of the formation and fulfilling roles corresponding to the position held by the individual or by carrying out tasks and orders of an ordinary nature [2, p. 187].

The individuals who have organized or led the illegal paramilitary formation are held criminally responsible for the crimes committed by a member of the formation to the extent that they knew about and participated in the commission of the respective crime [2, p. 187]. From another perspective, the organizer and leader of the criminal organization are unconditionally responsible for all the crimes committed by this organization.

Finally, the age for criminal liability, as a mandatory characteristic of the subject of the crime of organizing or participating in an illegal paramilitary formation, is set at the minimum limit of 16 years, whereas for the crime of creating or leading a criminal organization, the minimum age for criminal liability is set at 14 years.

Mass disorders (art. 285 CP)

In essence, mass disorders represent “the actions of groups of people, used by interested individuals as a *sui generis* instrument to achieve their goals, taking into account the psychology of the crowd and channelling its chaotic behaviour in the desired direction” [7, p. 523].

In the commentary on the Penal Code, mass disorders are attributed to “a form of extremist activity – based on extreme, unilateral ideas, doctrines, and movements – of individuals who aim to impose their ideas through violent or radical measures” [10, p. 628].

It is mentioned that mass disorders can be the object of an extremist organization’s activity, which, according to Article 1, letter d) of the Law on Countering Extremist Activity, is defined

antă-tip a infracțiunii stipulate la art. 285, alin. (1) CP are unele puncte de tangență comune cu infracțiunile specificate la art. 284 CP, considerăm a fi oportun să continuăm cu o analiză comparativă doar a acestor fapte penale.

Prima diferență importantă (cele care țin de particularitățile individuale ale infracțiunilor, regimul sancționator, aspectele criminologice și practice etc. fiind neglijate) constă în obiectul juridic special.

Astfel, obiectul juridic special al infracțiunii de dezordini în masă îl constituie relațiile sociale cu privire la neadmiterea organizării sau conducerii unor dezordini în masă [7, p. 522]. Pe de altă parte, obiectul juridic special al infracțiunii de creare sau conducere a unei organizații criminale îl constituie relațiile sociale cu privire la securitatea publică.

Totodată, spre deosebire de norma de la art. 284 CP, infracțiunea de dezordini în masă dispune de un obiect material care constă în corpul persoanei sau bunurile mobile ori imobile.

După cum susține autorul Sofia P., „[i]n ipoteza organizării sau conducerii unor dezordini în masă, însoțite de aplicarea violenței împotriva persoanelor, victimă poate fi oricare persoană care a fost supusă unor acte de violență. În cazul opunerii de rezistență violentă sau armată reprezentanților autorităților, victimă a infracțiunii prevăzute la art. 285 Cod penal poate fi numai reprezentatul autorităților” [18, p. 138]. Infracțiunii de creare sau conducere a unei organizații criminale nu îi este specifică careva victimă a infracțiunii.

Dacă semantica termenilor de „creare sau conducere” la art. 284 CP și de „organizare și conducere” la art. 285, alin. (1) CP nu comportă nici o diferență și relevanță, atunci din punct de vedere al modalităților faptice de manifestare a acestor acțiuni infracționale se atestă o discrepanță vădită.

În concordanță cu opinia autorilor Brînză S. și Stati V., „[o]rganizarea unei dezordini în masă se exprimă, după caz, în: a) pregătirea și planificarea provocărilor în vederea incitării agresivității maselor de oameni; b) crearea atmosferei propice pentru aplicarea violenței împotriva persoanelor – pogromuri, incendieri, distrugeri de bunuri, aplicarea armei de foc sau a altor obiecte utilizate în calitate de armă ori în opunerea de rezistență violentă sau armată reprezentanților autorităților; c) crearea altor

as: “a public or religious association, mass media outlet, or another organization concerning which, based on the provisions of this law, a final court decision has been issued regarding the termination or suspension of its activity about carrying out extremist activity” [17].

Given that the first variant of the crime stipulated in Article 285, paragraph (1) of the Penal Code has certain common points of overlap with the offences specified in Article 284 of the Penal Code, it is considered appropriate to continue with a comparative analysis of just these criminal acts.

The first important difference (neglecting aspects related to the individual characteristics of the offences, sanctioning regime, criminological and practical aspects, etc.) lies in the special legal object.

Thus, the special legal object of the crime of public disorder consists of social relations concerning the prevention of organizing or leading public disorder [7, p. 522]. On the other hand, the special legal object of the crime of creating or leading a criminal organization consists of social relations concerning public security.

At the same time, unlike the provision in Article 284 of the Criminal Code, the offence of public disorder has a material object, which consists of the person’s body or movable or immovable property.

As author Sofia P. argues: “[i]n the case of organizing or leading public disorder, accompanied by the use of violence against persons, the victim can be any person who has been subjected to acts of violence. In the case of violent or armed resistance against authorities, the victim of the crime provided in Article 285 of the Criminal Code can only be a representative of the authorities” [18, p. 138]. The crime of creating or leading a criminal organization does not involve a specific victim of the offence.

If the semantics of the terms “creation or leading” in Article 284 of the Criminal Code and “organization and leading” in Article 285, paragraph (1) of the Criminal Code do not present any difference or relevance, then, from the perspective of the factual modalities of the manifestation of these criminal actions, a clear discrepancy is evident.

In accordance with the opinion of authors Brînză S. and Stati V.: “[o]rganizing a mass dis-

condiții necesare de realizare a dezordinilor în masă” [4, p. 582].

După aceeași autori, „[c]onducerea unor dezordini în masă presupune, după caz: a) dirijarea maselor de oameni în vederea săvârșirii dezordinilor în masă; b) coordonarea acțiunilor participanților la dezordinile în masă; c) îndrumarea nemijlocită a maselor de oameni în vederea aplicării violenței împotriva persoanelor, a comiterii de pogromuri, incendieri, distrugeri de bunuri, a aplicării armei de foc sau a altor obiecte utilizate în calitate de armă, ori în vederea opunerii de rezistență violentă sau armată reprezentanților autorităților etc.” [4, p. 582].

Semnele facultative ale laturii obiective din cadrul componenței de infracțiune statuate la art. 285, alin. (1) CP, spre deosebire de crearea sau conducerea unei organizații criminale, au o importanță decisivă la constatarea existenței infracțiunii, iar dacă aceste condiții nu sunt îndeplinite, lipsește temeiul aplicării răspunderii în baza normei de incriminare.

În acord cu poziția autorului Sofia P., „[i]nfrațiunea de dezordini în masă se consideră consumată numai în cazul în care acțiunile prin intermediul cărora se săvârșește respectiva faptă sunt însoțite de metodele: aplicarea violenței împotriva persoanelor, pogromuri, incendieri, distrugeri de bunuri, precum și de opunere de rezistență violentă sau armată reprezentanților autorităților” [18, p. 141], sau de mijloacele de săvârșire a infracțiunii: „aplicarea armei de foc sau a altor obiecte utilizate în calitate de armă” [18, p. 141].

Din punct de vedere al laturii subiective, dezordinile în masă se deosebesc de infracțiunea de creare sau conducere a unei organizații criminale doar în ipoteza în care ultima se comite cu scopul de comitere a unei sau a mai multor infracțiuni cu caracter terorist (art. 284, alin. (2) CP), semn care, în acest caz, devine unul obligatoriu pentru complinirea laturii subiective a infracțiunii.

Cu privire la alte deosebiri dintre art. 284 CP și art. 285 CP, remarcăm că infracțiunea de dezordini în masă prevede și sancționează activitatea de participare, însă doar în acel caz în care participarea este una activă.

Este dificil a nu manifesta subiectivism atunci când participarea activă se disociază de participarea care nu este activă. Totuși, în acest scop, drept criterii de disociere urmează a fi

order is expressed, as the case may be, in: a) preparing and planning provocations aimed at inciting the aggressiveness of crowds; b) creating an atmosphere conducive to the application of violence against persons – pogroms, arson, destruction of property, the use of firearms or other objects as weapons, or violent or armed resistance to authorities; c) creating other necessary conditions for carrying out mass disorders” [4, p. 582].

According to the same authors: “[c]onducting mass disorders involves, as the case may be: a) directing crowds of people to carry out mass disorders; b) coordinating the actions of the participants in the mass disorders; c) directly guiding the crowds of people to apply violence against persons, commit pogroms, arson, destruction of property, use firearms or other objects as weapons, or to resist violently or with arms against authorities, etc.” [4, p. 582].

The optional elements of the objective side of the criminal composition established in Article 285, paragraph (1) of the Criminal Code, in contrast to the crime of creation or leading of a criminal organization, play a decisive role in determining the existence of the crime. If these conditions are not met, there is no basis for applying liability under the incriminating provision.

According to the position of the author Sofia P.: “the crime of mass disorder is considered completed only when the actions through which the act is committed are accompanied by methods such as: the use of violence against persons, pogroms, arson, destruction of property, as well as the use of violent or armed resistance against the authorities” [18, p. 141], or by means of committing the crime: “the use of firearms or other objects used as weapons” [18, p. 141].

From the perspective of the subjective aspect, mass disorder differs from the crime of creating or leading a criminal organization only in the case where the latter is committed with the purpose of one or more terrorist-related offences (Article 284, paragraph (2) of the Penal Code), a sign which, in this case, becomes mandatory to complete the subjective aspect of the offence.

Regarding other differences between Articles 284 and 285 of the Penal Code, we note that the crime of mass disorder also punishes and sanctions the act of participation, but only

luate în considerație: gradul de agresivitate a participantului la dezordinile în masă; spiritul de inițiativă al acestuia; capacitatea de a lua decizii și de a le executa, neacceptarea cruțării victimei; recalcitranta în raport cu reprezentanții autorităților etc. [7, p. 525].

Acțiunile care dezorganizează activitatea penitenciarelor (art. 286 CP)

În contextul în care unitatea structurală a unei organizații criminale o constituie grupul criminal organizat, organizarea de grupuri criminale sau participarea activă la asemenea grupuri dictează o necesitate vădită în delimitarea conceptelor de „grup criminal” și cel de „grup criminal organizat”, precum și a componentelor de infracțiune prevăzute la art. 284 și, respectiv, art. 286 CP

Obiectul juridic special al infracțiunii statuate la art. 286 CP este unul complex, fiind format din:

– obiectul juridic special principal, care constă, conform autorilor Brînsă S. și Stati V., „din relațiile sociale cu privire la executarea pedepsei cu închisoarea, în legătură cu activitatea execuțional penală a subiecților care aduc la realizare actul procedural al instanței de judecată, prin care se stabilește pedeapsa” [6, p. 529];

– obiectul juridic special secundar, format din relațiile sociale cu privire la libertatea psihică, integritatea corporală sau sănătatea persoanei [6, p. 529].

Iese în evidență faptul că infracțiunea de la art. 286 CP, spre deosebire de cea stipulată la art. 284 CP, dispune de obiect material în forma corpului fizic al persoanei și de victimă, care are una din următoarele calități: a) condamnat pornit pe calea corectării, b) reprezentant al administrației instituției penitenciare.

Latura obiectivă a acțiunilor care dezorganizează activitatea penitenciarelor conține un singur semn obligatoriu – fapta prejudiciabilă, care se exprima prin acțiune și care poate prelua una din următoarele 4 forme prevăzute de lege: terorizarea condamnaților porniți pe calea corectării; săvârșirea atacurilor violente asupra administrației; organizarea de grupuri criminale; participarea activă la grupurile criminale [9].

Cu toate că acțiunea de organizare a unei organizații criminale și cea de organizare de grupuri criminale nu poate fi confundată, totuși, găsim de cuviință să analizăm anume

in the case where the participation is active.

It is difficult not to exhibit subjectivism when active participation is distinguished from non-active participation. However, for this purpose, the criteria for differentiation should consider the degree of aggressiveness of the participant in the mass disorder; their initiative; the ability to make decisions and carry them out; the refusal to spare the victim; resistance toward authorities, etc. [7, p. 525].

Actions that disrupt the activity of prisons (art. 286 of the Criminal Code)

In the context where the structural unit of a criminal organization is the organized criminal group, the organization of criminal groups or active participation in such groups dictates a clear need to delimit the concepts of “criminal group” and “organized criminal group,” as well as the elements of the crimes provided for in Articles 284 and, respectively, Article 286 of the Criminal Code.

The special legal object of the crime established in Article 286 of the Criminal Code is a complex one, consisting of:

The primary special legal object, which, according to authors Brînză S. and Stati V., “is made up of social relations concerning the execution of a prison sentence, in connection with the criminal enforcement activity of the subjects who carry out the procedural act of the court, through which the punishment is established” [6, p. 529].

The secondary special legal object, consists of social relations concerning the mental freedom, physical integrity, or health of a person [6, p. 529].

It stands out that the crime under Article 286 of the Criminal Code, unlike the one stipulated in Article 284, has a material object in the form of a person’s physical body and a victim who has one of the following qualities: a) a convict on the path of correction, b) a representative of the penitentiary institution’s administration.

The objective side of the actions that disrupt the activity of penitentiaries contains a single mandatory sign – the harmful act, which is expressed through action and can take one of the following four forms provided by the law: terrorizing convicts on the path of correction; committing violent attacks against the administration; organizing criminal groups; actively

această modalitate normativă de realizare a faptei prejudiciabile ale infracțiunii de la art. 286 CP, fapt dictat de similitudinile și problemele calificative care pot apărea.

Prin organizarea de grupuri criminale se înțelege: constituirea unor asocieri din 2 sau mai multe persoane, la caz, persoanele au statut de condamnat, care își execută pedeapsa cu închisoarea; recrutarea condamnaților care își execută pedeapsa cu închisoarea în componența grupului criminal; elaborarea planurilor și dirijarea activității grupului astfel creat.

Așadar, noțiunea de „grup criminal”, spre deosebire de cea de „grup criminal organizat”, nu este prevăzută de legislația penală a Republicii Moldova.

Întemeindu-ne poziția pe fundamentul dispoziției art. 46 CP, considerăm că grupul criminal constituie o reuniune de persoane care s-au organizat în prealabil, activitatea căreia este îndreptată spre comiterea uneia sau a mai multor infracțiuni.

După cum afirmă Tighineanu A., „grupul criminal este, practic, cea mai simplă formă de participare cu înțelegere prealabilă” [20, p. 109].

Sub acest aspect, caracterul organizat al grupului criminal este conferit nu prin trăsătura organizării prealabile, ci prin cea de stabilitate.

În cazul în care grupul criminal format are semnele de organizație criminală, organizatorul sau conducătorul acestuia urmează a fi atras la răspundere penală în conformitate cu art. 284 CP. Această variantă calificativă este justificată de art. 118, alin. (2) CP: „Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre o parte și un întreg se efectuează în baza normei care cuprinde în întregime toate semnele faptei prejudiciabile săvârșite” [9]. De asemenea, această soluție a fost reținută și de practica judiciară națională [14].

Scopul, ca semn obligatoriu cu caracter alternativ al laturii subiective a infracțiunii prevăzute de art. 286 CP, este un alt criteriu de delimitare a infracțiunilor supuse examinării.

Astfel, acțiunile care dezorganizează activitatea penitenciarelor, realizate în forma de organizare a grupurilor criminale sau participarea activă la asemenea grupuri, urmăresc scopul terorizării condamnaților porniți pe calea corijării sau scopul săvârșirii atacurilor violente asupra administrației.

participating in criminal groups [9].

Although the action of organizing a criminal organization and organizing criminal groups cannot be confused, we find it appropriate to analyze precisely this normative way of committing the harmful act of the crime under Article 286 of the Criminal Code, a fact dictated by the similarities and qualifying issues that may arise.

By organizing criminal groups, it is understood: the formation of associations of two or more persons, where the individuals have the status of convicts serving a prison sentence; recruiting convicts serving their prison sentences into the criminal group; developing plans and directing the activity of the group thus created.

Thus, the concept of “criminal group,” as opposed to that of “organized criminal group,” is not provided for in the criminal legislation of the Republic of Moldova.

Based on the provisions of Article 46 of the Criminal Code, we consider that a criminal group constitutes a gathering of individuals who have organized themselves in advance, and whose activity is aimed at committing one or more crimes.

As Tighineanu A. states: “The criminal group is, in fact, the simplest form of participation with prior understanding” [20, p. 109].

In this regard, the organized nature of the criminal group is not given by the feature of prior organization, but by its stability.

If the criminal group formed shows the characteristics of a criminal organization, the organizer or leader of the group will be held criminally responsible under Article 284 of the Penal Code. This qualifying version is justified by Article 118, paragraph (2) of the Penal Code: “The qualification of offences in the case of a competition between a part and a whole is made based on the norm that encompasses all the elements of the harmful act committed” [9]. This solution has also been upheld by national judicial practice [14].

The goal, as a mandatory alternative sign of the subjective aspect of the crime provided by Article 286 of the Penal Code, is another criterion for distinguishing the offences under examination.

Thus, actions that disrupt the activity of penitentiaries, carried out in the form of organ-

Totuși, respectivul scop, *ipso jure*, este încorporat în componența infracțiunii de creare sau conducere a unei organizații criminale, de aceea permite delimitarea art. 284 CP de art. 286 CP doar în calitate de criteriu adițional.

Din alt punct de vedere, scopul comiterii uneia sau a mai multor infracțiuni cu caracter terorist (art. 284, alin. (2) CP) nu poate fi atribuit nici sub un aspect infracțiunii cuprinse de dispoziția art. 286 CP.

În definitiv, subiectul infracțiunii de acțiuni care dezorganizează activitatea penitenciarelor se deosebește de subiectul infracțiunii incriminate la art. 284 CP prin intermediul semnului calificativ special, care constă în calitate de persoană care își execută pedeapsa cu închisoarea. Acest semn îi conferă subiectului infracțiunii de la art. 286 CP o arie restrictivă de aplicabilitate, care, însă, nu exclude și atribuirea persoanei care execută pedeapsa cu închisoare la categoria subiectului infracțiunii de creare sau conducere a unei organizații criminale.

Grupul sau organizația teroristă

Legislația penală a Republicii Moldova, spre deosebire de legislațiile mai multor state ale lumii, între care România, Federația Rusă, Ucraina etc., nu prevede o normă penală separată pentru activitatea de creare sau conducere a unei organizații teroriste.

Cu toate acestea, art. 284, alin. (2) CP instituie răspundere pentru infracțiunea de creare sau conducere a unei organizații criminale cu scopul de a comite una sau mai multe infracțiuni cu caracter terorist.

În mod firesc, apare întrebarea dacă o organizație criminală s-ar asimila unei organizații teroriste, în cazul în care scopul acesteia este unul cu profil terorist?

În acord cu prevederile art. 3 al Legii cu privire la prevenirea și combaterea terorismului, „Organizația teroristă este organizația creată în scopul desfășurării de activități teroriste sau organizație care admite recurgerea la terorism în activitatea sa. Organizația se consideră teroristă dacă măcar una din subdiviziunile sale structurale desfășoară o activitate teroristă” [16].

Totodată, „grupul terorist” reprezintă o reuniune „a două sau mai multe persoane care s-au asociat în scopul de a desfășura o activitate teroristă” [16].

Respectiv, elementul determinant al unui

izing criminal groups or actively participating in such groups, pursue the goal of terrorizing convicts on the path to correction or the goal of committing violent attacks against the administration.

However, this goal, *ipso jure*, is incorporated into the composition of the crime of creating or leading a criminal organization, which is why it allows for the distinction between Article 284 of the Penal Code and Article 286 of the Penal Code only as an additional criterion.

From another perspective, the goal of committing one or more offenses with a terrorist character (Article 284, paragraph (2) of the Penal Code) cannot be attributed, under any aspect, to the offense covered by the provision of Article 286 of the Penal Code.

In the end, the subject of the crime of actions that disrupt the activities of penitentiaries differs from the subject of the crime incriminated in Article 284 of the Penal Code through the special qualifying feature, which consists in the status of a person who is serving a prison sentence. This feature gives the subject of the offence under Article 286 of the Penal Code a restricted scope of applicability, which, however, does not exclude the attribution of the person serving a prison sentence to the category of the subject of the crime of creating or leading a criminal organization.

The terrorist group or organization

The criminal legislation of the Republic of Moldova, unlike the legislation of several countries around the world, including Romania, the Russian Federation, Ukraine, etc., does not provide a separate criminal provision for the activity of creating or leading a terrorist organization.

However, Article 284, paragraph (2) of the Penal Code establishes liability for the crime of creating or leading a criminal organization with the purpose of committing one or more terrorist crimes.

Naturally, the question arises whether a criminal organization would be assimilated to a terrorist organization if its purpose is of a terrorist nature?

Under the provisions of Article 3 of the Law on the Prevention and Combating of Terrorism: “A terrorist organization is an organization created to carry out terrorist activities or an organization that accepts the use of terrorism in

grup terorist sau al unei organizații teroriste îl formează scopul de a desfășura o activitate teroristă.

În accepțiunea legii sus-nominalizate, activitatea teroristă (activitățile teroriste) desemnează spectrul de activități care includ: „planificarea, pregătirea, tentativa de săvârșire și săvârșirea unui act terorist sau a unei alte fapte ce constituie infracțiune cu caracter terorist; – constituirea unei formațiuni armate ilegale, a unei organizații criminale, a unui grup organizat în scopul săvârșirii uneia sau mai multor infracțiuni cu caracter terorist; – recrutarea, favorizarea, înarmarea, instruirea și utilizarea teroriștilor; – ralierea la organizațiile teroriste sau participarea la activitatea acestor organizații; – finanțarea pregătirii sau comiterii unui act terorist ori a unei alte infracțiuni cu caracter terorist, finanțarea unei organizații teroriste, a unui grup terorist sau a unui terorist, precum și acordarea de sprijin acestora pe alte căi; – acordarea de suport informațional sau de alt ordin în procesul planificării, pregătirii sau comiterii unui act terorist ori a unei alte fapte ce constituie infracțiune cu caracter terorist; – instigarea în scop terorist, justificarea publică a terorismului, propaganda ideilor terorismului, răspândirea de materiale sau informații ce îndeamnă la activități teroriste sau îndreptătesc desfășurarea unor astfel de activități; – oricare dintre acțiunile menționate efectuate prin intermediul sistemelor informaționale și al rețelelor de comunicații electronice” [16] (sublinierea ne aparține – n.a.).

După cum ușor se observă, constituirea unei organizații criminale sau a unui grup criminal organizat în scopul săvârșirii uneia sau a mai multor infracțiuni cu caracter terorist este doar o parte din activitatea teroristă definită de lege, respectiv doar o parte din spectrul de activități sau scopuri urmărite în activitatea cotidiană a unei organizații teroriste.

Așadar, un grup criminal organizat sau o organizație criminală a căror scop vizează comiterea uneia sau a mai multor infracțiuni cu caracter terorist nu pot fi echivalente cu formele de organizare criminală – grup sau organizație teroristă, ultimele concepte fiind mai specifice, iar în ceea ce ține de activitatea teroristă –, și mai complexe [8, p. 267].

Spre exemplu, urmărirea scopului săvârșirii unei infracțiuni de finanțare a terorismu-

its activities. The organization is considered terrorist if at least one of its structural subdivisions carries out terrorist activities” [16].

At the same time, a “terrorist group” is defined as a gathering “of two or more persons who have joined together to carry out a terrorist activity” [16].

Thus, the determining element of a terrorist group or a terrorist organization is the purpose of carrying out terrorist activities.

According to the aforementioned law, terrorist activity (terrorist activities) refers to the range of activities that include: planning, preparing, attempting to commit, and committing a terrorist act or another offence with a terrorist nature; forming an illegal armed group, a criminal organization, or an organized group to commit one or more terrorist offences; recruiting, aiding, arming, training, and using terrorists; joining terrorist organizations or participating in the activities of these organizations; financing the preparation or commission of a terrorist act or another terrorist-related offence, financing a terrorist organization, a terrorist group, or a terrorist, as well as providing support to them through other means; providing informational or other support in the process of planning, preparing, or committing a terrorist act or another terrorist-related offence; incitement for terrorist purposes, publicly justifying terrorism, propagating the ideas of terrorism, spreading materials or information that encourage terrorist activities or justify such activities; any of the aforementioned actions carried out through information systems and electronic communication networks” [16].

As it can be easily observed, the creation of a criminal organization or an organized criminal group to commit one or more terrorist offences is only a part of the terrorist activity as defined by the law, specifically a part of the range of activities or objectives pursued in the daily operations of a terrorist organization.

Thus, an organized criminal group or a criminal organization whose goal is to commit one or more terrorist offences cannot be equated with forms of criminal organization – such as a terrorist group or terrorist organization – since the latter concepts are more specific, and in terms of terrorist activity, they are also more complex [8, p. 267].

For example, the pursuit of the goal of

lui de către un grup criminal organizat sau de către o organizație criminală nu poate fi calificată în acord cu art. 284, alin. (2) CP, deoarece finanțarea terorismului nu face parte din categoria infracțiunilor cu caracter terorist, specificate la art. 134¹¹ CP. Astfel, atestarea unui astfel de scop la crearea sau conducerea unei formațiuni criminale determină, în partea ce vizează organizația criminală, calificarea potrivit art. 284, alin. (1) CP, iar în partea ce ține de grupul criminal organizat, calificarea potrivit art. 26 raportat la art. 279, alin. (1) CP.

În conformitate cu art. 9, alin. (1), lit. c) al *Convenției Consiliului Europei privind prevenirea terorismului*, „Fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru a prevedea ca infracțiune, conform dreptului său intern: participarea la comiterea uneia sau mai multora dintre infracțiunile prevăzute la articolele 5-7 de către un grup de persoane care acționează într-un scop comun [13], iar conform art. 2 al *Protocolul adițional la Convenția Consiliului Europei privind prevenirea terorismului*, „În scopul prezentului Protocol, „participarea într-o asociație sau grup în scop terorist” înseamnă participarea în activitățile unei asociații sau unui grup în scopul comiterii sau contribuiri la comiterea unei sau mai multor infracțiuni teroriste de către organizație sau grup. Fiecare Parte adoptă măsurile necesare pentru a prevedea ca infracțiune, conform dreptului său intern, participarea într-o asociație sau grup în scop terorist, așa cum este definită la paragraful 1, atunci când a fost comisă cu intenție” [19].

Finalmente, statelor membre [ale Consiliului Europei] le-a fost de asemenea solicitat să incrimineze actele internaționale de „conducere a unui grup terorist” sau de participare la activitățile sale [1, p. 279].

4. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

În temeiul dispozițiilor convenționale și a raționamentelor prezentate *supra*, considerăm oportună incriminarea activității de constituire a unui grup terorist sau a unei organizații teroriste, a activității de participare la asemenea grupuri/ organizații, precum și participării la activitățile acestora, în cadrul unei norme penale distinctive. În acest mod, dispoziția și sancțiunea de la art. 284, alin. (2) CP, urmează a fi abrogate în mod expres, *i.e.* prin înlocuire.

committing the crime of financing terrorism by an organized criminal group or a criminal organization cannot be qualified according to Article 284, paragraph (2) of the Criminal Code, as financing terrorism is not part of the category of terrorist crimes specified in Article 134¹¹ of the Criminal Code. Thus, the establishment of such a goal in the creation or leading of a criminal formation leads, in the case of the criminal organization, to qualification according to Article 284, paragraph (1) of the Criminal Code, and in the case of the organized criminal group, to qualification according to Article 26 with Article 279, paragraph (1) of the Criminal Code.

According to Article 9, paragraph (1), letter c) of the *Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism*: “Each Party adopts the necessary measures to ensure that the following is considered a criminal offence under its domestic law: participation in the commission of one or more of the offences set out in Articles 5-7 by a group of persons acting with a common purpose [13].” Also, according to Article 2 of the Additional Protocol to the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism: “For this Protocol, ‘participation in an association or group for terrorist purposes’ means participation in the activities of an association or group to commit or contribute to the commission of one or more terrorist offences by the organization or group. Each Party adopts the necessary measures to ensure that participation in an association or group for terrorist purposes, as defined in paragraph 1, is considered a criminal offence under its domestic law when committed with intent” [19].

Finally, Member States [of the Council of Europe] have also been asked to criminalize international acts of “leading a terrorist group” or participating in its activities [1, p. 279].

4. CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS

Based on the provisions of the conventions and the reasoning presented above, we consider it appropriate to criminalize the act of constituting a terrorist group or organization, participating in such groups/ organizations, as well as participating in their activities, within a distinct criminal norm. In this way, the provision and punishment of Article 284, paragraph (2) of the Criminal Code should be expressly repealed, *i.e.* replaced.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

BIBLIOGRAPHICAL REFERENCES

1. *Avizul nr. 8 (2006) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) spre atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, privind rolul judecătorilor în ceea ce privește protecția supremației legii și a drepturilor omului în contextul terorismului*, pct. 76. Strasbourg, 10.11.2006. În: Standarde ale Consiliului Europei pentru justiție, Chișinău: „Bons Offices” S.R.L., 2010. 460 p.
2. BARBĂNEAGRĂ A., BERLIBA V., GURSCHI C. ș.a. *Codul penal comentat și adnotat*. Chișinău: „Cartier Juridic”, 2005. 656 p.
3. BORODAC AL. *Manual de drept penal. Partea specială*. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2004. 622 p.
4. BRÎNZA S., STATIT V. *Tratat de drept penal. Volumul II*. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2015. 1300 p.
5. BRÎNȚĂ S. ULIANOVSCI X., STATI V., ȚURCANU I., GROSU VL. *Drept penal. Partea specială. Volumul II. Ediția a II-a*. Chișinău: „Cartier juridic”, 2005. 805 p.
6. BRÎNȚĂ S., STATI V. *Drept penal. Partea specială. Volumul I*. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2011. 1062 p.
7. BRÎNȚĂ S., STATI V. *Drept penal. Partea specială. Volumul II*. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2011. 1324 p.
8. CAZACICOV A. *Abordări de perspectivă privind incriminarea constituirii unui grup terorist sau a unei organizații teroriste în Codul penal al Republicii Moldova*. În: *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a M.A.I. al Republicii Moldova*, nr. 14, Chișinău, 2021. 342 p.
9. *Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002*. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 13.09.2002, nr. 128-129.
10. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu*. Manual elaborat sub conducerea profesorului BARBĂNEAGRĂ A. Chișinău: Editura „Sarmis”, 2009. 860 p.
11. COJOCARU R., CAZACICOV A. *Crearea sau conducerea unei organizații criminale cu scopul de a comite una sau mai multe infracțiuni cu caracter terorist*. În: „Focarele separate și impactul lor asupra terorismului contemporan. Materialele conferinței științifico-practice internaționale 16 martie 2017”, Chișinău, 2017. 320 p.
12. COJOCARU R., CAZACICOV A. *Formațiunea paramilitară ilegală ca formă de manifestare a criminalității organizate*. Materialele conferinței cu participare internațională, 01 martie 2017. Chișinău: Academia militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, 2017. 292 p.
13. *Convenția Consiliului Europei privind prevenirea terorismului*, adoptată în Varșovia la 16 mai 2005. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, 22.6.2018, L 159/5. Ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 51 din 07.03.2008 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea terorismului. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 28.03.2008, nr. 63-65.
14. *Decizia Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție nr. 4-1re-74/2015 din 09.04.2015*. Dosarul nr. 4-1re-74/2015 [citată : 18.03.2019]. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_plen_penal.php?id=711
15. *Legea Republicii Moldova pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și a Codului contravențional) nr. 136 din 06.06.2024*. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 07.06.2024, nr. 245-246.
16. *Legea Republicii Moldova cu privire la prevenirea și combaterea terorismului nr. 120 din 21.09.2017*. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 20.10.2017, 364-370.
17. *Legea Republicii Moldova privind contracararea activității extremiste nr. 54 din 21.02.2003*. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 28.03.2003, nr. 56-58.
18. PILAT S. *Vandalismul: Analiza juridico-penală*. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2018. 184 p.
19. *Protocolul adițional la Convenția Consiliului Europei privind prevenirea terorismului*, semnat în Riga, la 22.10.2015. Ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 274 din 16.12.2016 pentru ratificarea Proto-

- colului adițional la Convenția Consiliului Europei privind prevenirea terorismului. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.01.2017, nr. 9-18.
20. TIGHINEANU A. *Analiza criminologică a infracțiunilor de mare violență săvârșite în grup*. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2018. 181 p.
21. АГАПОВ П. Бандитизм и организация преступного сообщества (преступной организации): проблемы соотношения. В: «Законность», 2002 г., № 4.
22. БЕЙБУЛАТОВ Б.Ш. Уголовно-правовые и криминологические аспекты организации и участия в незаконных вооруженных формированиях. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Ставрополь, 2001 г. 190 с.
23. КИРИЦА В., КАЗАЧКОВ А. Создание преступной организации или руководство ею: сравнительный анализ аналогичных преступлений в уголовном законодательстве Республики Молдова и Республики Беларусь. Сборник научных трудов „Актуальные вопросы права, образования и психологии”, Выпуск 4. Могилев: Учреждение образования „Могилевский институт Министерства внутренних дел Республики Беларусь”, 2016 г. 370 с.
24. МАГОМЕДОВ Т.М. Уголовно-правовые аспекты отграничения состава преступления по статье 208 УК РФ от смежных составов преступлений и иных правонарушений. Москва: «Современное право», № 8, 2010 г.
25. СМIRНОВ И.О. Квалификация организации незаконного вооруженного формирования или участия в нем при отграничении от бандитизма. Вопросы современной юриспруденции: сборник статей по материалам X-ой международной научно-практической конференции. Новосибирск: СибАК, 2012 г.
26. Уголовное право России. Части общая и особенная. Учебник. Под редакцией заслуженного юриста РФ, доктора юридических наук, профессора А.В. БРИЛЛИАНТОВА. 2-е издание. Москва: «Проспект», 2015 г. 1184 с.

Despre autor:

Andrei CAZACICOV,
doctor în drept, lector universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
 ROR: <https://ror.org/036kvxa54>,
 judecător în cadrul Judecătoriei Chișinău,
 sediul Buiucani,
e-mail: andreicazacicov@gmail.com,
 ORCID ID: 0000-0003-1117-1684

Cristina STARȘOVA,
doctorandă,
 inspector superior al Grupului
 de Cooperare Internațională,
 Academia Ministerului Afacerilor Interne
 din Volgograd, Federația Rusă,
 ROR: <https://ror.org/003aj1676>,
e-mail: kristina.besssss@ya.ru,
 ORCID ID: 0009-0004-2289-1083

About the author:

Andrei CAZACICOV,
PhD, university lecturer,
 „Ștefan cel Mare” Academy of the MIA,
 ROR: <https://ror.org/036kvxa54>,
 judge at the Chișinău Court, Buiucani office,
e-mail: andreicazacicov@gmail.com,
 ORCID ID: 0000-0003-1117-1684

Cristina STARȘOVA,
PhD student,
 chief inspector of the International
 Cooperation Group,
 Volgograd Academy of the Ministry of Internal
 Affairs of the Russian Federation,
 ROR: <https://ror.org/003aj1676>
e-mail: kristina.besssss@ya.ru,
 ORCID ID: 0009-0004-2289-1083